Foarút mei de Fryske Feangreiden

Voortgangsrapportage Veenweideprogramma

Voorjaar 2026 (januari t/m juni)

FEANGREIDE FRYSLÂN

In deze rapportage leest u over de volgende onderwerpen:

- Friese Veenweideprogramma 1
- Compensatie Systematiek Veenweiden 2
- Aldeboarn-De Deelen 2
- Hegewarren 3
- Idzegea 3
- Akkrumer Goedland 4
- Groote Veenpolder 4
- Programmalijn Wateradaptatie en Klimaatbeheer 5
- Programmalijn Bodem en grondgebruik 6
- Programmalijn It Nije Buorkjen 7
- Programmalijn Natuur, biodiversiteit, landschap en archeologie 7
- Programmalijn Onderzoek en monitoring 7
- Programmalijn Funderingsaanpak 8

Friese Veenweideprogramma

Graag informeren we Provinciale Staten, het Algemeen Bestuur van Wetterskip Fryslân en de colleges van de acht veenweidegemeenten met deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage over de ontwikkelingen en voortgang binnen het Friese Veenweideprogramma.
Het Veenweideprogramma is dit jaar gestart met alle acties en initiatieven die in het vastgestelde Werkplan 2026 zijn opgenomen.

Het werkplan - en daarmee ook deze rapportage - is dit jaar voor het eerst vooral gericht op de ontwikkelingen en vervolgstappen in de verschillende gebieden, steeds met het oog op realisatie van doelbereik.

Om hier meer inzicht in te kunnen bieden wordt gewerkt aan het management-informatie systeem *Power BI*. Hieruit kan onder andere worden afgelezen wat de stand van zaken is van de financiën per programmalijn en per gebied, de acties vanuit het Werkplan 2026[1] en de in het programma aanwezige Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's).

Begin 2027 zullen alle financiële structuren zo zijn ingericht dat

[1] https://www.veenweidefryslan.frl/uploads/Downloads/2026_WERKPLAN_2026_vastgesteld_door_GS.pdf

projectleiders in Power BI *realtime* financiële gegevens kunnen opvragen over het budget van een gebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de bron van de financiering: er kan gefinancierd worden vanuit het Veenweideprogramma zelf, maar ook vanuit SPUK's (specifieke uitkeringen van het Rijk), het Maatregelpakket Klimaat & Veenweide, Wetterskip Fryslân, gemeenten of andere bronnen. Het inzicht in het budget betreft een totaaloverzicht. Dit was eerder niet mogelijk, maar brengt de projectleiders veel rust.

Ook alle acties vanuit het Werkplan zullen in Power BI worden opgenomen. Daarbij vermelden we welk doel met de actie wordt beoogd en wat de stand van zaken per actie is. Hiermee kunnen we het doelbereik goed borgen. Voor het Werkplan 2026 geldt dat we 189 acties hebben genoteerd die alle bijdragen aan de 4 veenweidedoelen en deels als koppelkans kunnen worden gezien. De verdeling van de inzet ziet er als volgt uit:

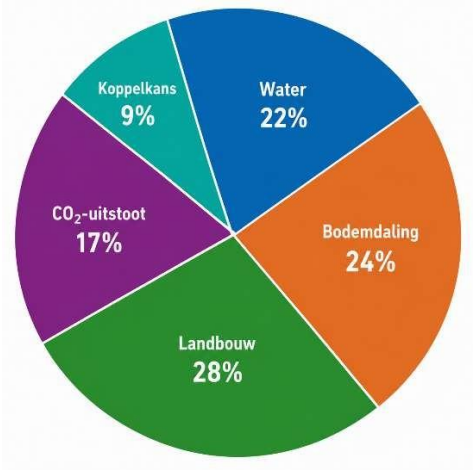

Een eerste KPI die we binnenkort in beeld kunnen brengen, is het aantal hectares (totaal van een watersysteem) in veengebieden (dik veen, dun kleidek), waar via een peilbesluit het waterpeil is verhoogd naar een gemiddelde grondwaterstand van 40 cm onder maaiveld. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden voor KPI's voor bodemdaling en CO_2-uitstoot, maar die gegevens zijn nog niet zo gemakkelijk vanuit monitoringsgegevens te herleiden naar concrete (en soms juiste) informatie over bereikte resultaten.

Het doel van Power BI is om deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage straks te kunnen vervangen door een financieel overzicht, gecombineerd met de voortgang op de acties vanuit het werkplan en inzicht in de vooruitgang op de KPI's voor de lange termijn.

Compensatie Systematiek Veenweiden

Op 13 juli heeft de Europese Commissie ingestemd met de Compensatie Systematiek Veenweide (CSV). Met deze Friese rekenmethodiek kunnen boeren worden gecompenseerd voor de gevolgen van hogere waterpeilen, zoals waardedaling van grond en minder opbrengsten. Boeren in het gebied Aldeboarn-De Deelen Zuid zullen naar verwachting als eerste gebruik kunnen maken van de regeling. Zij kunnen nu gemakkelijker onderbouwde keuzes te maken over de toekomstige bedrijfsvoering.

De CSV is ontworpen om te gebruiken in de verschillende kansrijke gebieden in het Friese veenweidegebied, maar kan ook rekenen op de interesse van andere provincies. Vooral vanuit Utrecht, Noord-Holland, Overijssel en Brabant is er belangstelling. Met aanpassingen lijkt de methode ook geschikt voor veengebieden elders in Nederland en Europa en voor situaties waarin andere maatregelen beperkingen opleveren voor landbouwgrond.

Met deze goedkeuring is een belangrijke mijlpaal bereikt in het Friese Veenweideprogramma. We hebben hiermee een goed instrument in handen om in de gebieden aan de slag te kunnen gaan.

Aldeboarn-De Deelen (ADD)
Het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) heeft in december 2025 geadviseerd over het concept-peilscenario voor ADD-Zuid, dat door de gebiedscommissie was aangeboden aan het BOF. Het DB Wetterskip Fryslân heeft per brief van 13 maart jl. ook positief gereageerd over het voorstel van de gebiedscommissie. Inmiddels is een subsidie ontvangen vanuit het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) voor het aanpassen van het watersysteem in ADD-Zuid.

Werkbezoek van LVVN aan ADD op 6 maart 2026

In het najaar van 2026 zal het peilscenario voor ADD-Zuid in afstemming met Wetterskip Fryslân ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd. Zoals hierboven aangegeven is inmiddels een belangrijke randvoorwaarde voor het welslagen van het project gerealiseerd, namelijk de goedkeuring van de Compensatie Systematiek Veenweide (CSV). Daarnaast verwachten wij in Q3 van 2026 duidelijkheid te hebben over de verlenging en verbreding van de diverse Specifieke Uitkeringen (SPUK's) van het Rijk, die nodig zijn om het project te kunnen financieren. De focus heeft gelegen op ADD-Zuid, in het najaar 2026 zijn we voornemens om het proces rond ADD-Noord te starten en ook hier naar een nieuw peilscenario toe te werken.

Hegewarren
Op dit moment is iets meer dan de helft van het gebied aangekocht. We blijven in gesprek met de overige eigenaren in het gebied over de aankoop (of verplaatsing) van hun bedrijf en gronden.

Dit jaar is gewerkt aan de afronding van planfase deel 1 van de gekozen visie 'Open en Natuurlijk'. Eerder was hiervoor al een Landschapsecologische Systeemanalyse (LESA) uitgevoerd, waarmee inzicht is verkregen in de potentiële effecten van de beoogde maatregelen op de kwaliteit van water, bodem en natuur. In de periode daarna zijn ook de overige thema's inhoudelijk verder uitgewerkt en zijn verschillende fondsen aangeschreven om de investeringsmogelijkheden te verkennen. Daarnaast vormen onderzoeken zoals de archeologische verkenning, en tijdelijke ontwikkelingen, belangrijke input voor het integrale ontwerpproces.

Binnen planfase deel 1 zijn alle ontwerpthema's (bouwstenen) uitgewerkt. De resultaten hiervan brengen we samen in een samenvattend beeldverhaal, waarin ook de koppeling wordt gelegd met het proces en de interactie van de overige projectzuilen, zoals vastgoed, tijdelijk beheer en investeringen. Daarmee ontstaat een volledig inzicht in de haalbaarheid van de verschillende onderdelen. Ook wordt inzichtelijk gemaakt welke externe factoren van invloed zijn op de planning en voortgang van het project.
In Q3/4 wordt het totaalresultaat van deze fase evenals een voorstel voor het vervolgtraject aan de besturen van de samenwerkende organisaties (Wetterskip Fryslân, provincie Fryslân en gemeente Smallingerland) voorgelegd.

Idzegea
In 2025 heeft het gebiedsproces Idzegea een meer praktijkgerichte insteek gekregen, door de papieren waarheid en de weerbarstige werkelijkheid in het veld beter met elkaar te verbinden. In de eerste helft van 2026 is er een watersysteemanalyse uitgevoerd door de collega's van Wetterskip Fryslân. Daarbij zijn alle knelpunten in het gebied in kaart gebracht. In de 2e helft van 2026 worden deze knelpunten besproken met de grondgebruikers ter verificatie en aanvulling.

Alle kennis, (sub)doelen en koppelkansen voor het gebiedsproces zijn samengevat in een Routeboekje. Dit document geeft een schets voor de koers die het

gebiedsproces de komende jaren gaat varen en wordt rond de zomer 2026 definitief gemaakt door de gebiedscommissie.

De watersysteemanalyse vormt de opmaat naar het ontwikkelen van peilscenario's. In de eerste helft van het jaar is dit ontwerpteam samengesteld, zodat er na de zomervakantie een start kan worden gemaakt. Deze ontwerpfase duurt naar verwachting zo'n twee jaar. Het peilenplan is de basis van het ontwerp-gebiedsplan dat de gebiedscommissie - conform opdracht - moet opleveren aan GS.

De gebiedscommissie vindt het belangrijk om regelmatig de verbinding te zoeken met de bredere omgeving. In juni 2026 werd daarom een bustoer georganiseerd, met als thema landschap, landbouw, watersysteem en de toekomst van het gebied. Dit praktisch ingestoken contactmoment was volgeboekt en de deelnemers (bewoners uit de dorpen) waren geïnteresseerd en enthousiast.

Uitleg bij gemaal De Bratten tijdens de bustoer

Het niet kunnen verwerven van voldoende grond is een groot afbreukrisico voor het gebiedsproces. In de eerste helft van 2026 is het wederom niet gelukt om grond aan te kopen. Hierover zijn diverse gesprekken gevoerd.
In oktober organiseert de gebiedscommissie een Meedenk-lunch voor Provinciale Staten. Daarin willen we het gronddilemma van Idzegea afpellen en concretiseren met cijfers en voorbeelden.

Voor Idzegea loopt een aantal praktijkprojecten, ter ondersteuning van mogelijke mitigerende maatregelen in de toekomst. Deze lopen conform planning en bestrijken meerdere jaren.

Akkrumer Goedland
Het vierjarige GLB-project Veenvernatting Akkrumer Goedland bevindt zich in het tweede beheerjaar. In vrijwel het hele projectgebied zijn de slootpeilen in het kader van dit project omhoog gebracht naar het in het Veenweideprogramma omschreven streefniveau, of nog hoger. Het samenwerkingsverband bestaat uit zeven landbouwbedrijven met – behalve bedrijven uit Akkrum e.o. – ook bedrijven uit Broek en Akmarijp. Coöperatie Akkrumer Goedland fungeert als penvoerder en werkt daarbij goed en prettig samen met de mensen van het Veenweideprogramma. De effecten van de peilverhoging op water, bodem en landbouwkundig gebruik worden door het Veenweideprogramma gemonitord. Overall zijn de ervaringen met de hogere slootpeilen tot op heden positief. Coöperatie en deelnemende boeren communiceren hier ook actief over en vervullen in die zin een mooie ambassadeursrol richting Mienskip.

Ondertussen wordt vanuit het Veenweideprogramma gewerkt aan een plan van aanpak om de peilverhogingen die op basis van tijdelijke watervergunningen tot stand zijn gebracht, na afloop van het GLB-project structureel te maken. De kans doet zich voor om in een soort 'tweetrapsraket' – na eerst vier jaar geoefend te hebben met peilverhogingen op tijdelijke basis – uiteindelijk in 2028/29 definitief hogere peilen vast te stellen in nieuwe peilbesluiten, waarbij de betrokken landbouwbedrijven gecompenseerd worden met toepassing van de CSV. Voor de financiering hiervan wordt gekeken naar het FPLG Maatregelpakket Klimaat-Veenweide. Mocht financiering via het Maatregelpakket Klimaat-Veenweide niet mogelijk zijn, moet andere financiering worden gezocht. Overigens vindt dit ook in meer of mindere wijze in de andere gebieden plaats.
Eén van de landbouwpolders binnen Akkrumer Goedland ligt direct tegen het

dorp Akkrum aan. Gemeente Heerenveen heeft deze polder aangewezen als voorkeurslocatie om een deel van de woningbouwopgave voor het dorp te laten landen. De gemeente wil de invulling nader uitwerken in een gebiedsvisie. Vanuit het Veenweideprogramma wordt samen met de gemeente Heerenveen onderzocht of en op welke wijze de gemeentelijke ambities en die van het Veenweideprogramma integraal opgepakt kunnen worden.

Groote Veenpolder
De aanpak van het gebiedsproces Groote Veenpolder is in het verleden op veel weerstand gestuit. Hierdoor is er in het gebied onderling wantrouwen ontstaan, alsook wantrouwen richting de overheid. Voordat er grote initiatieven kunnen starten, is het nodig om het vertrouwen van onderop langzaam weer te laten groeien. Dit doen we door duidelijke communicatie, kaders en samenwerken op basis van gedeelde feiten.

De Proeftuin Bodem Groote Veenpolder en de bijbehorende Initiatiefgroep is inmiddels een bewezen leeromgeving waarin boeren, onderzoekers en bestuurders samenwerken aan kennis over veenbehoud. In 2026 lopen de volgende praktijkpilots: Klei in Veen, Profielkeren en Overlagen. Dit zijn VIP NL projecten en komen terug bij Programmalijn Bodem en grondgebruik. Het project Boeren Meten Water is inmiddels afgerond.

Er is nog niet voldoende informatie uit de projecten verzameld om nu al conclusies te trekken. De pilot Klei in Veen krijgt een vervolg in de pilot Klei en Compost in Veen, mits daar voldoende financiële middelen voor beschikbaar komen.

In het gebied is mogelijk sprake van wegzijging van grondwater naar de Noordoostpolder. In 2026 wordt onderzocht wat hier al bekend over is. Dit betreft een bureau-onderzoek. De resultaten worden in de 2e helft van het jaar bekend. Tevens wordt in de 2e helft van 2026 door Wetterskip Fryslân gewerkt aan een knelpuntenanalyse van het huidige watersysteem.
De inzichten vanuit het wegzijgingsonderzoek en de watersysteemanalyse worden in het 4e kwartaal van 2026 besproken met de boeren in het gebied en met het BOF. Doel hiervan is om op basis van gedeelde feiten te komen tot een vervolg voor de Proeftuin Bodem en het gebiedsproces Groote Veenpolder.

In de Groote Veenpolder worden verschillende reparaties uitgevoerd aan de hoogwatercircuits (HWC's) vanuit het hoogwatercircuit project van Wetterskip Fryslân. De reparaties zijn nodig om de wateraanvoer te verbeteren om te voorkomen dat de hoogwatercircuits droogvallen.

Veenweiden

Programmalijn Waterbeheer en Klimaatadaptatie

Peilverhogingen
Om peilen te kunnen verhogen met flexibel peil: Hoog Als het Kan, Lager Als 't Moet (HAKLAM), hebben we in Leechlân werkzaamheden uitgevoerd die dit mogelijk maken. Dit voorjaar konden daardoor voor ca. 120 ha. de peilen verhoogd worden. Hiermee doen we ervaring op met hogere peilen in het gebied.

De evaluatie HAKLAM is aangevuld, omdat de klankbordgroep de evaluatie op een aantal kritische punten heeft aangevuld. Deze in huisstijl opgemaakte versie is toegevoegd aan de gereedschapskist van het Veenweideprogramma.

De tijdelijke peilverhogingen met de samenwerkingsregeling Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van totaal 1500 ha. zijn voortgezet. Deze vierjarige regeling duurt tot en met 2028. Er is dit jaar opnieuw voor ruim 400 ha

aangevraagd: deze tweejarige GLB-regeling loopt ook tot en met 2028. Vanwege de korte looptijd is kritisch gekeken welke percelen qua investeringen haalbaar zijn om te realiseren.

De GLB-subsidieaanvraag voor de inrichting van het watersysteem van Aldeboarn-De Deelen Zuid is positief beoordeeld. Dat betekent dat er ruim € 7 miljoen subsidie verkregen is voor de uitvoering. Dit moet voor eind 2028 uitgevoerd zijn. Hiervoor is een projectleider aangetrokken.

Analyses watersysteem
Voor het gebiedsproces in Idzegea zijn de analyses van het watersysteem uitgevoerd. Deze worden in de tweede helft van het jaar besproken met de grondgebruikers. De rayonbeheerder is hierbij nauw betrokken. Deze analyses worden door de hydroloog ook gebruikt om een model op te bouwen, die het in een volgende fase mogelijk maakt om peilscenario's hydrologisch door te rekenen.

Hoogwatercircuits
We voeren verschillende reparaties uit aan de hoogwatercircuits (HWC's) vanuit het hoogwatercircuit project van Wetterskip Fryslân. Deze reparaties zijn nodig om de wateraanvoer te verbeteren om te voorkomen dat de hoogwatercircuits droogvallen. Het eerste halfjaar van 2026 zijn werkzaamheden aan hoogwatercircuits uitgevoerd langs de Spangahoekweg en langs de Grindweg en het Voetpad in Munnekeburen. De werkzaamheden aan de Grindweg/het Voetpad lopen door tot het tweede halfjaar van 2026. Ook zijn dit eerste half jaar reparaties uitgevoerd bij Nij Beets, Gorredijk en Aldeboarn.

Infiltratiesystemen
De onderzoeken over de werking van infiltratiesystemen: greppelinfiltratie en waterinfiltratiesystemen (WIS) in de Hegewarren zijn in volle gang. Daarnaast hebben studenten onderzocht wat de waterdoorlatendheid (k-waarde) in de veenbodem is. Deze waarde verschilt behoorlijk per gebied. Hier willen we verder onderzoek naar doen.

Waterbeheer
We onderzoeken de effecten van peilverhoging en HAKLAM op de stabiliteit van oevers. Hiervoor doen we mee aan landelijk onderzoek. De eerste resultaten zijn gepresenteerd in een webinar 'Veensloot van de toekomst'. Het type oeverbeplanting is hierbij erg belangrijk. Veel oevers hebben beperkte draagkracht en onder de waterlijn erodeert het land (onderholling). Daardoor komt er veel slib op de bodem, dit leidt tot methaanemissies. Het vervolgonderzoek richt zich op een betere beplanting en beheer zodat de oeverstabiliteit verbetert.

Programmalijn Bodem en grondgebruik

Bodemmaatregelen
Klei in Veen, Overlagen en Profielkeren zijn drie landelijke zogenaamde VIPNL-onderzoeken waarin Fryslân een belangrijke rol speelt. Uit de voorlopige resultaten blijkt dat vooral de maatregel Profielkeren een zeer effectieve vorm is voor het behoud van veen en het tegengaan van veenoxidatie en broeikasgassen. Gelijktijdig staat deze maatregel ook ter discussie vanwege mogelijke negatieve effecten voor andere beleidsopgaven zoals ecologie en archeologie. We hebben de Antea Group opdracht gegeven om ons te helpen bij het opzetten van een beslisboom waarin alle beleidsopgaven meegewogen worden.

Programmalijn It Nije Buorkjen

Samenwerking met NL2120
Binnen het Veenweideprogramma werken we samen met het landelijke onderzoeks- en innovatieprogramma NL2120. Fryslân vervult daarin met de veenweidepilot een belangrijke praktijk- en leerfunctie. In onder meer de Hegewarren en Akkrumer Goedland worden nieuwe bedrijfssystemen, verdienmodellen en vormen van gebiedssamenwerking ontwikkeld en in de praktijk beproefd. De samenwerking biedt daarmee de mogelijkheid om kennisontwikkeling en uitvoering dichter bij elkaar te brengen. De komende periode ligt het accent steeds meer op het benutten van de opgedane kennis binnen het Friese veenweidegebied en op het delen en verder ontwikkelen daarvan binnen NL2120.

Programmalijn Natuur, biodiversiteit, landschap en archeologie

Betrokkenheid natuurvertegenwoordigers
Natuurvertegenwoordigers uit o.a. gebiedscommissies, coördinatieteams en besturen zijn bij elkaar gebracht om ervaringen en knelpunten uit de gebiedsprocessen te delen. Daarbij is besproken hoe zij hun rol binnen het gebiedsproces kunnen pakken en is kennis gedeeld over inhoudelijke thema's, zoals Basiskwaliteit Natuur en Landschap. Door deze uitwisseling krijgen de vertegenwoordigers meer handvatten voor hun rol en kunnen ervaringen en oplossingen uit het ene gebied worden benut in andere gebieden.

Uitwisseling met de natuurvertegenwoordigers

Basiskwaliteit Natuur vertaald naar de gebiedsaanpak
Het concept Basiskwaliteit Natuur en Landschap is uitgewerkt voor Aldeboarn-De Deelen Zuid. Daarbij zijn doelsoorten benoemd die passen bij het karakter van het Friese veenweidelandschap, zoals de grutto, maar ook de zwanenmossel en het oranjetipje. Voor het gebied wordt vervolgens uitgewerkt welke concrete maatregelen op welke soort plekken bijdragen aan de leefomgeving van deze soorten. Zo wordt natuurherstel een concrete koppelkans binnen de gebiedsaanpak.

Pilot Kruidenrijk Grasland
De langjarige kruidenpilot is inmiddels volop van start. Zo is aandacht besteed aan een goede inrichting en 0-meting en aan het tijdig betrekken en klankborden met boeren en terrein beherende organisaties (TBO's). Door deze ervaringen gedurende de pilot mee te nemen, kan de aanpak steeds verder worden aangescherpt.

Programmalijn Onderzoek en Monitoring

Onderzoek naar maatregelen tegen pitrus
Onder nattere omstandigheden ontstaat er voor pitrus een goede voedingsbodem. De opkomst begint vaak vanuit de aanwezige greppels. Als hier niet op wordt ingegrepen neemt pitrus op termijn de overhand en wordt het een "rûge bende" wat landbouwkundig gezien onwenselijk is. Ook voor terreinbeheerders is dit problematisch, omdat het ten koste gaat van kansen voor de weidevogels.

In de innovatiepolder Hegewarren is dit voorjaar een onderzoek ingericht naar mogelijke maatregelen tegen pitrus. Hierbij wordt ingezet op onder ander intensief uitmaaien van greppels, het gericht aanwenden van zout, het machinaal elektrocuteren van pitrusplanten en ook het toepassen van herbiciden. Daarnaast wordt een gedeelte niet behandeld om de verschillen goed te kunnen beoordelen.

Kenniscentrum Veenweide Fryslân
Het beschikbaar én toepasbaar maken van de in de afgelopen jaren opgedane kennis voor de doelgroepen wordt steeds belangrijker. Om hier invulling aan te geven, is dit voorjaar een onderzoek uitgevoerd waar de aan te stellen kenniscoördinator het beste kan worden ondergebracht. De conclusie is dat deze functie het beste bij een onafhankelijke organisatie in de vorm van een stichting kan worden belegd. Dit biedt continuïteit, neutraliteit en een gebiedsbrede positie. De komende periode wordt gebruikt om de oprichting en inrichting inclusief governance en financiering van de stichting verder vorm te geven.

Programmalijn Funderingsaanpak

De Funderingsaanpak Veenweide heeft in de eerste helft van 2026 ingezet op zowel continuering van lopende trajecten als ontwikkeling van toekomstgerichte inzichten.

Funderingsloket
De landelijke aandacht in de pers voor de Nationale Funderingsaanpak zorgde voor de nodige persvragen in Fryslân. Samen met de communicatieadviseurs van de Veenweide-gemeenten en leden van het Amtlik Oerlis Feangreidegemeenten is in juni geconstateerd dat een sterkere inzet van de gemeenten wenselijk en noodzakelijk is bij het vergroten van het bewustzijn onder de doelgroep van de Funderingsaanpak. Deze inzet zal ook de werkwijze van het Funderingsloket Veenweide helpen verbeteren, met name de inloopspreekuren. Het loket heeft in de eerste helft van 2026 96 meldingen erbij gekregen en staat nu op 540 meldingen sinds de aanvang van het loket. Tegenover de aanvankelijke prognose van ca. 8000 woningen die risico lopen in het Veenweidegebied, valt het aantal meldingen tegen. Het deelproject over effectieve hulp aan woningeigenaren moet het inzicht daarin ook helpen vergroten.

Gebiedsgerichte Leer Aanpak (GLA)
De lobby van de afgelopen jaren heeft geresulteerd in deelname in de Nationale Aanpak Funderingen als één van de zes landelijke koplopergebieden in het onderdeel gebiedsgerichte leeraanpak 2026-2028 (GLA). Het Rijk heeft in dat kader € 2,13 mln. toegekend aan Fryslân. De ontwikkeling van vijf Friese deelpilots is begonnen en de uitvoering zal na vaststelling van de inzet van de doeluitkering door GS van start gaan en in het teken staan van leren en ontwikkelen.

De Friese deelpilots zijn:
a) Verkenning samenwerking overheden Fryslân, b) Inzicht in aard en omvang funderingsproblematiek Fryslân, c) Samen leren van hoogwatercircuits, d) Doorontwikkeling en optimalisatie Funderingsloket Fryslân en e) Aanpak funderingsproblematiek gespikkeld bezit kleinstedelijk. De kennis die we hierin opdoen zal de deelprojecten van Funderingsaanpak Veenweiden inhoudelijk en financieel tot en met 2028 versterken. Voor sommige actiepunten uit 2026 is er daardoor sprake van een langere uitvoeringstijd, nl. het herdefiniëren van de kaders van de Funderingsaanpak: omvang van het probleem, het doel en de definitie en omvang en aard van hulp. Met deze actiepunten is een begin gemaakt in 2026 en in 2028 zullen de resultaten voorliggen. De informatiebijeenkomst op 9 juni 2026 voor AB-leden Wetterskip waarin veel aandacht was voor de landelijke aanpak Funderingen werd zeer positief ontvangen.

Code Rood
De uitvoering van de motie vreemd (PS, 25-11-2025, evaluatie Code Rood) is met de gunning van de opdracht aan Lysias Advies begonnen en wordt afgestemd met eventueel onderzoek naar hetzelfde onderwerp door de Noordelijke Rekenkamer en de Rekenkamer van de Waterschappen. Alle financieringen voor Code Rood zijn in de eerste helft van 2026 gekozen door de bewoner-eigenaren, een aantal hersteltrajecten is al afgerond en voor een aantal complexe hersteltrajecten is nazorg geregeld tot eind 2029. Code Rood en de versnelling daarop zorgde in 2023 t/m 2025 voor een temporisering van andere

deelprojecten van de Funderingsaanpak. Op basis daarvan is een kasritmewijziging 2026-2030 doorgevoerd voor dit tijdelijke budget.

Communicatie heeft een campagne uitgewerkt voor meer bekendheid van de Subsidieregelingen Funderingsaanpak Veenweide. Het gebruik van die regelingen blijft sinds de openstelling nog steeds laag. Tot 1 juli 2026 werden van 22 aanvragen 20 gehonoreerd binnen de onderzoeksregeling. Binnen de herstelregeling zijn tot 1 juli 2026 5 van de 7 aanvragen gehonoreerd.

Data en kennis
Data Fryslân heeft een zeer bruikbaar advies voor de ontsluiting van Friese fundering-gerelateerde data en kennis opgeleverd op basis waarvan een stappenplan voor de komende jaren kan worden uitgewerkt, ook in relatie tot de GLA.

De belangrijkste aandachtspunten in deze voortgangsrapportage op een rij:

De Compensatie Systematiek Veenweide is goedgekeurd door de Europese Commissie.

Er is een concept-peilscenario voor ADD-Zuid ontwikkeld.

Het Rijk heeft Fryslân binnen de Nationale Aanpak Funderingen aangewezen als landelijk koplopergebied voor de Gebiedsgerichte Leer Aanpak 2026-2028 en heeft in dat kader € 2,13 mln toegekend aan Fryslân.

Er wordt gewerkt aan een Plan van Aanpak om de peilverhogingen die op basis van tijdelijke watervergunningen tot stand zijn gebracht na afloop van het GLB-traject structureel te maken.

In de Groote Veenpolder worden verschillende reparaties uitgevoerd aan de Hoogwatercircuits, deze zijn nodig om de wateraanvoer te verbeteren en te voorkomen dat de hoogwatercircuits droogvallen.

Het Veenweideprogramma kan in 2027 starten met de rapportages vanuit Power BI.